СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 221. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 25-го вересня 1941. No. 221. Jersey City, N. J., Thursday, September 25, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПЛЯНУЄ УЗБРОЇТИ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що у відповідь на безнастанні напади німецьких підводних лодок на американські, або Америкою винаймлені кораблі, американський уряд узброїть свою торговельну фльоту і тим способом буде обороняти свою власність перед нападами тоталітарних держав. Америка рівнож допоможе іншим американським републикам узброїти свої торговельні кораблі для тих самих цілей. Президент ще натякнув, що заки уряд зможе узброїти торговельні кораблі, треба буде змінити Невтральностевий Закон. Він не сказав, чи адміністрація домагатиметься цілковитого анулювання згаданого закону, чи лиш його зміни. Від кількох днів визначніші представники уряду, в тому числі й секретар стейту Гол, заявляють, що для успішнішої достави воєнних матеріялів до Англії потрібно є ревідувати або цілком знести Невтральностевий Закон.

УСУНЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ ОЗНАЧАЄ ВІЙНУ — КАЖЕ НОРИС

ВАШИНГТОН. — Сенатор Норис, безпартійний лідер з Небраски, заявив, що знесення Невтральностевого Закону означатиме війну й висловив сумнів, чи Конгрес буде в теперішній час за війну. Норис, що є одиноким сенатором, який голосував проти участи Америки у війні в 1917. р., твердив, що він вповні годиться з урядом в справі свободи моря як рівнож щодо помочі Англії та Росії. Одначе узброювання торговельних кораблів й висилання їх до пристаней воюючих країв, дасть Німеччині нагоду, згідно з міжнародним правом, нещадно затоплювати американські кораблі, що означатиме війну. На його думку, Америка не повинна давати притоку до війни.

ВИКАРД ВЗИВАЄ ДО НЕГАЙНОЇ ВИСИЛКИ ХАРЧІВ ДО АНГЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Секретар рільництва Викард, зізнаючи перед спеціяльним комітетом палати послів, заявив, що Америка мусить вислати до Англії в найближчих місяцях харчів, вартости одного біліона, бо інакше Велика Британія може програти війну. Він представив харчеву ситуацію Великої Британії та на основі статистики ствердив, що якщо Америка не вишле нечайно великої скількости харчів, то це готово вплинути дуже відемно на хід англійської оборони.

ВБИТО 8 МЕКСИКАНЦІВ В РОБІТНИЧІЙ ДЕМОНСТРАЦІЇ

МЕКСИКО СИТІ (Мексико). — Мексиканські війська, що берегли палату президента Авілі Камачо, вбили підчас вуличної демонстрації 8 робітників. Згадані робітники є членами юнії амуніційних робітників, які протестували проти ґенерала Камберуса, голови фабрики амуніції, за зле поведення з ними при праці.

АМЕРИКАНСЬКА ДИПЛЬОМАТИЧНА МІСІЯ ПРИ „ВІЛЬНИХ ФРАНЦУЗАХ"

ВАШИНГТОН. — Подають, що уряд Злучених Держав Америки задумує вислати в найближчій будуччині дипльоматичну місію до Французької Екваторіяльної Африки, що є під зверхністю ген. де Голя та його „Вільних Французів". Хоч така акція буде першим офіційним звязком Америки з ген. де Голем, то це не означатиме, що Америка визнає правно комітет де Голя. Як відомо, Злучені Держави Америки далі визнають уряд Петена.

ГОЛ ПЕРЕДБАЧУЄ ПЕРЕМОГУ ДЕМОКРАТІЇ

НЮ ЙОРК. — Секретар стейту Кордел Гол, пишучи статтю в новому журналі „Вільний Світ", заповідає, що теперішня війна закінчиться розгромом тоталітарних держав, а перемогою демократій. Він стверджує, що ця війна буде, можливо, дуже довгою й буде вимагати надзвичайних зусиль всіх народів, одначе в вислідї вона дасть „кращий день". В новому журналі, де крім політичних, економічних, військових і історичних статей, є також описи життя народів під німецькою окупацією, пишуть визначні европейські та американські державні мужі та знавці. В першому числі „Вільного Світа" є статті Е. Бенеша, Карла Сфорци, Дюрантого, д-ра Батлєра, президента Колюмбійського університету й др.

КНЯЗЬ І КНЯГИНЯ ВИНДЗОРУ ПРИБУЛИ ДО АМЕРИКИ

МАЯМІ (Флорида). — Князь і княгиня Виндзору прибули спеціяльним літаком з Бермюди до Маямі, звідки поїдуть на шість-тижневі вакації по Америці й Канаді. Витаючи через радіо Америку, князь зложив в імені англійського народу подяку Америці за всю поміч, яку вона дає воюючій Англії.

ҐВІЛЕР АТАКУЄ ЧОРЧИЛА

ПОРТЛЕНД (Орегон). — Сенатор Ґвілер, виступаючи на вічу, влаштованому з рамени організації „Америка перша", гостро заатакував Винстона Чорчила та заявив, що йому не можна вірити. Він казав, що нині не можна вірити Гітлерови, Мусоліньому, Сталінови, а також Чорчилеви. Пригадуючи своє вороже становище до фашизму, Ґвілер твердив, що тоді, коли він виступав проти фашизму, Чорчил писав, що він сам був би фашистом, колиб жив в Італії, а лорд Гелифекс полював з Ґерінґом.

УНЕВАЖНИТИ НЕВТРАЛЬНОСТЕВИЙ ЗАКОН, А АРМІЮ ПІСЛАТИ ТАМ, „ДЕ ТРЕБА" — ДОМАГАЄТЬСЯ НАКС

Виступаючи з промовою при спусканні нового воєнного корабля „Месечусетс" в Квінсі, Масс., полк. Накс, секретар маринарки, заявив, що конгрес повинен негайно унеражнити Невтральностевий Закон, та дати урядови дозвіл посилати американську армію „де треба". Висловлюючи великий песимізм щодо большевицьких успіхів в боротьбі з Німеччиною, Накс сказав, що „ми не булиб реалістами, якщоб ми не признали, що вигляд на перемогу тої сторони, котра б'ється з тоталітарними державами, представляється нині в дуже загрозливому положенню. Ми без вагання повинні уневажнити Невтральностевий Закон... Бо найважніше, щоб могти післати поміч туди, де її найбільше потрібно. Нашим завданням є тримати війну здалека від берегів Америки, тому даймо вільну руку начальному командантови збройних сил".

Департамент маринарки не подав подрібних деталів про новий воєнний корабель „Месечусетс". Здогадуються, що він є подібний до „Норт Каролайни" й „Вашинґтону", які недавно збудовано.

АРГЕНТИНА ЗДАВЛЮЄ ПРО-НАЦІСТИЧНИЙ ПЕРЕВОРОТ

З Буенос Айрес, столиці Аргентини, повідомляють, що аргентинські війська обсадили всі важніші летунські майдани та інші стратеґічні місця, щоб тим робом унеможливити державний переворот, підготований здогадливими про-націстичними групами. Радикальний посол Равль Дамонте Таборда заявив, що заступник президента Рамон Кастільо також належав до заговірників. Аргентинські війська обсадили летунські майдани в Ель Паломар, Парана, Мендоза, і ін. Летунські фабрики в Кордобі рівнож обсадило військо. Між цілим рядом арештованих старшин є полк. Е. Сустаїта, пор. Кравс, знані зо своїх про-націстичних поглядів.

Аргентинський уряд, признаючи, що військо окупувало важніші летунські майдани, заперечив, начеб то вибухло повстання. Адмірал Фінкаті рівнож заявив, що йому невідомо про жадні революційні виступи. Однак від року кружляють поголоски, що певна частина армії приготовляє державний переворот. Ця ґрупа мала бути невдоволена з внутрішньої політики уряду, а в зовнішній політиці домагається „строгої невтральности".

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ВИКОНУЮТЬ ПРОТИНАСТУП

Советські звідомлення говорять, що внаслідок кількох успішних протинаступів на полудневім фронті советська армія спинила наступ німецьких військ на Харків. На тім відтинку советська армія дістала сильні скріплення з інших фронтів, зокрема дістала піддержку від тих частин, які вирвались зпід Києва. В околицях Києва німці втратили в убитих і ранених коло 300,000 вояків, кажуть советські звідомлення. Також в околицях Ленінграду советські сили завдали німецьким силам великі втрати. На центральнім фронті, коло Смоленська, як подають чужі журналісти, фронт почав стабілізуватись, себто обі сторони зачинають готуватись до зимової кампанії.

НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРО ВЕЛИЧЕЗНІ СОВЄТСЬКІ ВТРАТИ

Німецькі звідомлення говорять, що Совети понесли в останніх днях боротьби на українськім фронті величезні втрати. Вони втратили тільки в полонених 380,000 вояків. Крім того втратили 540 повзів, 2,100 гармат і відповідну скількість іншого матеріялу. Коли додати те останнє число советських втрат до минулих чисел, поданих німцями, то вийде, що Совети втратили два міліони і 200 тисяч полонених, а чотири і пів міліона в убитих і ранених. Німецькі звідомлення признають, що советська оборона дуже завзята. Їх наступ на Харків звільнений. Проте вони кажуть, що як лиш битва за Київ добіжить повного кінця, то тоді великі німецькі сили, увільнені з цього фронту, вдарять на Харків і на Донецький Кряж.

ЯПОНЦІ НЕ СВЯТКУЮТЬ РІЧНИЦІ СОЮЗУ З ДЕРЖАВАМИ „ОСІ"

Японська суспільність не буде святкувати річниці заключення між Японією і державами „осі" союзу. Зпочатку до гучного святкування готовились ріжні японські організації, зокрема японська фашистівська організація. Але тепер, правдоподібно під тихим наказом уряду, всі вони відмовились від святкування. Лише уряд офіційно відмітить ту подію. Уряд говорить, що ту річницю треба святкувати гідно. без галасу цивільного населення. Фактично причина та, що Японія легко відсувається від держав „осі" і шукає з Америкою та Британією порозуміння.

НІМЕЦЬКІ ВОЯКИ В РОСІЙСЬКІМ ОКОПІ.—Німецька світлина, переслана радіом з Берліну, показує, мовляв, німецьких вояків у захопленім ними російськім боєвім окопі, що його російські війська збудували для оборони Ленінграду. Цей окіп, мовляв, служив передовсім для оборони перед наступаючими повзами.

СОВЄТСЬКИЙ АМБАСАДОР ПРО ПОЛОЖЕННЯ НА ФРОНТІ

ЛОНДОН. — Советський амбасадор до Лондону, Іван Майський, в прилюдній мові, заявив, що положення на німецько-советським фронті „напружене і тяжке". Він закликав „свободолюбні народи", щоб слали Советам якнайскорше і якнайбільше повзів, літаків, гармат і всякого іншого приладдя, бо німці велику частину цього приладдя советської армії вже знищили. Він далі говорив, що не треба занадто покладатись на дощі, чи зиму. В теперішній модерній війні багнисті шляхи, чи зимові морози і сніги можна поконати і далі продовжати воєнні операції. Про німецькі втрати він говорив, що вони великі. Німці втратили в убитих, ранених і полонених від початку їх війни на советським фронті три міліони людей, казав він. Ті втрати далеко більші, ніж до того признаються німці. Але советські втрати також поважні, зазав він далі. Одначе не такі великі, як це говорять німці. Та найбільше болюче відчувають Совети втрату промислових центрів, як ось Дніпрельстан. Далі Майський виправдував релігійну політику свого уряду та казав, що властиво советський уряд не забороняє людям вірити. Вірування це приватна справа кожного чоловіка. А на територіях Советів, казав він, існувало 300,000 ріжних християнських громад, 8,000 церков та 60,000 священиків. Чому 300,000 релігійних громад мало лиш 8,000 церков і 60,000 священиків, Майський не пояснював? Зате говорив, що новостворена польська армія в Советах має своїх військових католицьких капелянів.

ЦИВІЛЬНА ЛЮДНІСТЬ В СОВЄТАХ.

МОСКВА. — Большевицькі „Ізвєстія" говорять, що від польсько-советського замирення советська влада випустила з концентраційних таборів коло 11 і пів тисячі польських цивільних громадян. Вона дозволила їм злучитись знов з іншими членами їх родин, та дала їм заняття. „Ізвєстія" говорять, що дотепер видано на поміч цивільним полякам 600,000 рублів. Це виходилоб по кілька рублів на особу.

БРИТАНІЯ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ФІНЛЯНДІЮ.

ЛОНДОН. — Брітійський уряд перестеріг Фінляндію, що коли вона буде продовжати війну проти Советів, навіть після того як назад відбере всі свої втрачені передтим території, то Британія уважатиме її за свойого ворога. В фінськім уряді існує нині два напрямки відносно цеї справи: один хоче відбити свої території і далі не йти. Інший, з маршалом Манергаймом на чолі є за те, щоб боротись далі, доки Фінляндія не відзискає цілої Карелії, яку під етноґрафічним оглядом фінці уважають своєю територією.

МАСОВІ РОЗСТРІЛИ В ХОРВАТІЇ.

РИМ. — Італійські ґазети подали вістку з „королівства Хорватії", в якій говорять, що контрольований німцями хорватський уряд розстріляв 50 осіб за те, що ті провадили підпольну війну з німецькими окупаційними властями. Розстріляних італійські ґазети назвали „жидами і комуністами".

ЧУЖІ РОБІТНИКИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецька ґазета праці, „Райхсарбайтсблят", говорить, що в Німеччині працює багато чужих робітників. В половині ц. р. працювало на терені Німеччини півтора міліона чужинців, в тім чверть міліона жінок. З цього числа більшість творять поляки, яких було 873,000. Друге місце займали робітники з чесько-моравського протекторату яких було 150,000, а третє робітники з Італії, в числі 132,000. Далі йшла Голяндія, з числом 90,000. Крім тих цивільних робітників працювало в той сам час близько півтора міліона воєнних полонених.

НІМЕЦЬКИЙ ЗАКЛИК ДО ПОЛЯКІВ.

ВАРШАВА. — Польські ґазети під німецькою займанщиною опублікували великий заклик німців, щоб поляки, ріжні фахові робітники, як столярі, мулярі, електротехніки, голосились на піввійськову службу в німецькій армії. Їх мають висилати на советський фронт для саперських робіт. Німецька влада обіцює їм і їх родинам ріжні полекші і трактування на рівні з родинами німецьких вояків. Польські ґазети під німецькою займанщиною кажуть, що поляки повинні до тої роботи голоситись.

„НАЇЗД" НА ҐІБРАЛЬТАР.

ЛОНДОН. — Брітійські власти говорять, що італійські звіти про їх „наїзд" на Ґібральтар, дуже перебільшені. Це правда, що вони виконали такий наїзд, але не затопили чотири великі кораблі, як це вони подавали, тільки одно мале помічне судно.

ДЕ ҐОЛЬ ФОРМУЄ УРЯД.

ЛОНДОН. — Командант „вільних французів", ген. Де Ґоль, постановив створити повний французький уряд за границею, який на спілку з ним буде виконувати не лиш мілітарні завдання, але також чисто політичні. До того уряду буде приділене відповідне число високих державних дорадників. Далі ген. Де Ґоль буде старатись, щоб той уряд визнавали чужі держави, симпатизуючі з рухом „вільних французів".

МОЖЛИВІСТЬ ЗІРВАННЯ ЗНОСИН МІЖ БОЛГАРІЄЮ І СОВЄТАМИ.

АНКАРА. — В дипльоматичних колах говорять, що зірвання дипльоматичних звязків між Советами і Болгарією, це справа найближчого часу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

РАТУЄМО ЯК МОЖЕМО Й ВМІЄМО

(3) Коли твердимо, що головна вина за те, що українська преса в Америці не домагає, спадає на загал нашого суспільства, то тим не хочемо виправдувати недомагань, що є спричинювані тими, що працюють по ґазетах. Ні теж того, що на ту пресу назагал не звертали і не звертають пильнішої уваги, принаймні в останніх десятиліттях, такі наші люди, що повинні бути у такій справі провідними. Бо не дивуємось, коли знайдеться чорнороб, що підпавши під демагоґічний вплив, ґезету тільки „критикує", шукаючи в ній завжди тільки недомагань. Але таких є теж повно і між „інтеліґентами", бо многі з них ніколи навіть не подумають, що саме вони повинні мати вирозуміння для недомагань, знаючи, в яких обставинах виходить українська ґазета. Та саме вони мають особливу приємність у тому, щоб шукати за недомаганнями, часто уроєними, бо зродженими на підставі цілковитого або слабого нерозуміння ґазетного діла. Усе те ми знаємо. І терпліб це далі, якби була можливість далі біду латати. Та цеї можливости нема. Покищо „латаємо" далі в такий спосіб, як от з нашим „понеділковим числом". Заставлені почтовим урядом до певних змін щодо форми видавання „Юкраїнієн Віклі", яке ми збільшили згідно з бажанням, висказаним на останній конвенції У. Н. Союзу, ми мусіли змінити теж і форму понеділкового числа „Свободи". По правді, ми теж не є вдоволені цею формою. Ні тими двома українськими сторінками. Але це є хвилеве, переходове. Це є тільки тимчасовий вихід, бо суботнішне число „Свободи" (т. зв. понеділкове) по нашому розрахунку взагалі не мало виходити, якщо члени У. Н. Союзу не піднесуть передплати за часопис. Це ми заявляли перед конвенцією і та справа не є досі остаточно наладнана. Так тепер є, що Спілка є за те, щоб У. Н. Союз видавав „Свободу", бо вона не може робити нових довгів, а видавати часопис на тих умовинах, які їй предложено, ніяк не може. В тому не є нічия вина: ні Спілки, ні У. Н. Союзу, ні редакторів, ні робітників, ні менаджерства. Це є тільки наслідки того, що в теперішніх обставинах видатки видавництва зросли до такої міри, що є не можливо видавати „Свободу" при тій оплаті, яку вона дістає від членів У. Н. Союзу. В тому напрямі мусить обовязково бути знайдений якийсь вихід. І над тим мусить застановлятись не тільки уряд, але і загал членства У. Н. Союзу. Крім цього мусить зрости число тих передплатників, що платять повну передплату, себто те, що по справедливости повинен кожний платити, якщо ми бажали мати добру ґазету, себто матеріяльно сяк так забезпечену, що моглаб мати більше співробітників, чи користуватись працею більшого числа наших інтелектуальних сил. Поки це все станеться, робимо все, що є в наших силах, щоб вдержувати далі видавництво й дати час і нагоду цілій суспільности і всім нашим чинникам взятись за серіозний ратунок. Тому, якщо хто дорожить цею справою, так хай виявляє своє невдоволення в першу чергу в тому напрямі, що в нас є так мало таких, що думалиб про ратування своєї преси. Отже спершу ратуймо загрожене життя нашої преси, а потім реформуймо її на ліпше, або хоч робім одно й друге, себто критикуймо й ратуймо.

ЯПОНСЬКА ПРОБЛЕМА В КАНАДІ

Хочемо порушити справу, яка відноситься до одної з канадійських провінцій, але яка є важна і для Америки, бо відноситься до Японії й японців.

Отже в Британській Колюмбії, тихоокеанській канадійській провінції живе 94% з усіх 27,000 японців, що живуть у Канаді. Справа ця набирає тепер чималої ваги з огляду на можливість війни з Японією.

Що закидується японцям у Британській Колюмбії? На те відповідає Реджінелд Г. Мік, що пише про ці справи, що Японія хоче через японців присвоїти собі Британську Колюмбію. Він каже, що японцям в Британській Колюмбії закидають, що в їхніх 40 рідних школах учать льояльности тільки зглядом Японії.

Також закидують їм, що вони не є добрі канадійці, а також, що їхня рибацька фльота може статися грізною в часі війни. Японофоби кажуть, що японці під оглядом політичним остають під контролею Токія, цебто столиці Японії; вони мають жити так скромно як церковна миш і їхні кошти життя є нижчі від коштів життя білих, які привикли до вищого стандарду життя. Тому, на гадку японофобів, треба японців відіслати туди, звідки прийшли. Білі нарікають також, що японці не респектують законів про мінімальний час праці і про мінімальну заплату, та що вони є в стані продавати свої товари по таких цінах, з якими білі не всилі конкурувати.

Ось так наболівання війни ще тільки загострює ось те японське питання в Британській Колюмбії.

Офіційний представник Японської Горожанської Ліґи в Венкувер мав заявити рік тому, що „японці є льояльні в першу чергу зглядом Канади". Він сказав ще таке:

„Якщо прийде до найгіршого і наступить зудар між Японією і Великою Британією, тоді не буде компромісу щодо нашої льояльности... Я є певний, що між нами не буде ніодного, який не боронив би британсько-колюмбійського побережжя проти японської фльоти. Це є наша батьківщина і це є те, що ми вважаємо за льояльність".

Та проте противники японців домагаються ще більше обмежуючих законів проти японців у Британській Колюмбії. Знову інші, що основніше студіювали цю справу, твердять, що роблення ріжниць між горожанами японцями і не японцями доведе до створення поважного питання меншини в Британській Колюмбії. Також підкреслюють вони, що вимкові закони проти японців будуть мати як наслідок продовження їхнього нижчого життєвого стандарду і в тій спосіб продовжиться лихо, на яке жаліються білі. Та група домагається усунення всяких обмежень проти орієнтальних і надання права голосу тим, що натуралізувались або вродились у Канаді.

Середину між тими двома думками творять гадки, піднесені Юнґом Рідом і Каротерсом в їхній книжці „Канадійські Японці", де висказується домагання прийняття квотової системи, яка дозволяла би лиш певному, означеному відсоткові японців заниматись певною ділянкою промислу. Цю систему, підкреслюють вони, „успішно" застосували в Чехословаччині в полагоді домагань німецької меншини. Хоч на підставі „Джентельменського Договору" до Британській Колюмбії дозволено іміґрувати річно лиш 150 японцям, Британська Колюмбія мусить ще числитись з тим фактом, що її орієнтальне населення збільшається 5 разів скорше ніж біле населення. Природне збільшення японського населення в Британській Колюмбії виносить 25 відсотків на тисячу, підчас коли біле населення збільшається менше як 5 відсотків на тисячу. Японське населення збільшилось з 22,205 в 1931 р. на 25,886 в 1936 р. Є це збільшення на 16 відсотків у 5 роках. Японських іміґрантів прибуло в тім часі лиш 700.

Домініяльний уряд, через замороження японських кредитів і майна в Канаді, положив у дійсности кінець всякій торговлі з Японією. Ембарго, (заборона вивозу) надожене на того роду канадійські продукти як пшениця, металі й колодове дерево, позбавляє Японію тих канадійських продуктів, які Японія купувала в великих кількостях. Давніше канадійські експорти до Японії виносили $25,000,000 річно.

Проте венкуверські японці полишаються на зовні спокійні. „Ми ведемо дальше наш бизнес і сподіємося всього найліпшого, пише японський бизнесмен у „Венкувер Провінс". „Ми не ведемо сварок з нашими канадійськими приятелями, пише він далі.

Канадійська кінна поліція що пильно слідить за японцями, є цілковито вдоволена з їхнього поведення. Знову Комітет Федерального Уряду, що розслідував поведення орієнтальних у Британській Колюмбії, видав з початком січня б. р. заяву, якою стверджує, що на підставі його розслідів федеральний уряд є вповні вдоволений тим, що більшість населення орієнтального расового походження в Канаді є цілковито льояльна для свого прибраного краю, або краю в котрім вродилась.

Також слідство не найшло ніяких доказів, що 40 японських рідних шкіл з 3,300 учениками ширять проосівську орієнтацію або вчать льояльности лиш до Японії. Також провінціяльний міністер освіти Вір видав заяву, що урядове слідство виказало, що в японських і також інших чужинецьких мовах ведених школах, усе є в порядку. Недавно міський комітет у Венкувері розслідуючи японські школи піддав гадку, щоб усі шкільні підручники були насамперед піддані під провінціональну апробату, заки буде їх вживатися в школі, та щоб учителями в тих школах була друга ґенерація японців. Японці згодилися на всі ті суґестії як теж і на те, щоб членови венкуверської шкільної ради дозволено бути приявним на їхніх мітинґах.

Усі японці в Британській Колюмбії мусіли зголоситись на відбитки своїх пальців. Канадійці японського походження кілька разів зголошувались до військової служби в канадійській, експедиційній армії, одначе їх не прийнято. У попередній Світовій Війні 197 японців служили в канадійській експедиційній армії.

Надіються, що в разі, колиб прийшло до війни з Японією то уряд візьме під свою контролю всі 1,500 кораблів венкуверських японців та видасть нові міри осторожности проти можливих саботажів і шпіонажі.

Поворот до Релігії

Статистика вказує, що в останнім десятилітті по всіх краях слідний поворот людей до звязку з Богом. Цей поворот до релігії прибрав значних форм головно від вибуху війни. В той спосіб сповняється щераз стара і глибока українська народня приповідка, що — „як тривога, то до Бога". Зі страху перед будучиною, в обличчі вищих нищильних сил люде горнуться до церкви і шукають моральної піддержки в Бозі.

Це не перший, що люде в той спосіб поступають. Від найдавніших часів страх був у людей головним товчком, що вони покланялись Богові. Ще й нині блискавки і громи, вогні, повени, пошести й інші стихійні нищильні сили викликують серед диких народів не тільки страх, але заразом і побожні, релігійні настрої. Щоб удобрухати ті сили дикі племена повидумували сотки ріжних ритуалів.

Безбожники всіх країв підкреслюють це явище і говорять що релігія це ніщо інше, тільки страх перед незрозумілими, вищими силами. Коли ми зрозуміємо причини страху і навчимось перед вищою загрозою охоронятись, зникає потреба для релігійних почувань, кажуть вони.

На ту тему виголосив недавно нюйорський священик д-р Дж. Сайзу проповідь, в якій підкреслив також і чинник страху в релігійности людей. Але він відкидає думку, начеб релігія випливала виключно зо страху перед нищільними силами. Це неприємне для самої церкви явище, коли люде щойно зо страху шукають звязку з Богом, каже він. Люде повинні самі себе провірювати і коли справді щойно страх заганяє їх до церкви, вони повинні себе ґрунтовно зреформувати.

Основою вірування повинні бути скорше тихі, неґаласливі, будуючі чинники ніж крикливі деструктивні. Не грім, блискавка, повінь, вогонь, пошесть, повинні настроювати чоловіка релігійно, а скорше ранішна цвітка, яка свою головку висуває з трави від теплого сонішного проміння. Хіба ріст цвітки, яка, здається, з нічого прибирає такий гарний вигляд, або ріст якоїсь іншої ростини, чи істоти, не містить в собі більше чару ніж гуркіливий грім, що потрясає повітрям, або осліплююча блискавка, що розпорює небозвід? Чому саме страшна повінь, що виплаває з берегів і сердито рве все довкруги, має бути більшим джерелом релігійного настрою, ніж ті ростини і дерева, які по обох берегах ріки довгими місяцями, а навіть роками, гнані якоюсь чудовою, досі незрозумілою для нас силою до гори, вспиналися? Чому війна, яка вбиває наші тіла, має бути імпозантнішим виявом трансцедентних сил, ніж само життя нашого тіла, биття серце, чинність ума, зворушення нервів?

Д-р Сайзу ставить цікаве порівняння з будуванням дому і питає, чи дім будується щойно тоді, коли ми чуємо гуркотіння молотів і удари сокири? Хіба дім не починає будуватись вже тоді, коли архитект засяде тихо до стола і починає собі той дім малювати в своїй уяві? Хіба він не будується тоді, коли той сам архитект починає на папері робити начерк дому? Хіба той дім не будувався вже тоді, коли інші люди, в інших місцях, не застановлялись та не виконували поодиноких частин дому? Саме ті найтихіші завдання при здвигненні цього дому були найважніші, каже він. А не ті найбільш ґаласливі, як ось удари автоматичних молотів і гуркотіння будівельних моторів.

Подібне в природі. Нищильні деструктивні сили є дуже ґаласливі і зарозумілі. Вони пруться на сам перед і насуваються нам на очі. Фактично ті нищильні сили є пусті і диялячись з точки погляду Божої творчости, найбільш примітивні. І тому люди не повинні опирати своєї релігії на страсі перед тими нищильними силами, а радше опирати її на творчих, на зверх скромних і тихих силах.

Коли людина опирає свою релігію на страсі перед руїницькими стихійними силами, вона стає еґоцентричною і робить себе в світі осередком всього. Страх перед знищенням своєї особи робить людей ідопоклонними перед божками знищення. Зате релігія, побудована на тихих, конструктивних силах дозволить чоловікові забути за свою особу, вдуматись в окруження і відчути, що на світі є багато важніших речей від нього самого, а він сам є нічим іншим, тільки часткою цеї величавої цілости.

Такий підхід успокоює чоловіка, робить його більш зрівноваженим і щасливішим. Та понад усе — робить його цінішим громадянином, який починає для себе працювати в той спосіб, що працює для громади. А для громади працює в той спосіб, що працює для себе. Він знайде правильне відношення між одиницею і громадою. Замісць говорити, що „супроти власної особи я буду самовистарчальний", він скаже: „Супроти власної особи я все буду чесний".

ДЖЕРАЛД Д. РЕЙЛІ номінований президентом Рузвелтом до Краєвої Ради Робітничих Відносин.

ЛІН СТЕМБО, адвокат з Фарго, Норт Дакота, новообраний комантант Американського Леґіону.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(16)

Вернувшись до дому, Репях сидів на призьбі, звісивши на руки голову. Чого тільки він не передумав, та ніяк не находив своєї вини, за якуб Очередько мусів позивати його. Горпина ж дивлячись на смуток свого старого батька теж ходила по подвірю мов приглушена.

— Тату! Гляньте, хто це до нас їде? — гукнула вона батькови. — Пани якісь, чи-що?...

— Відчини ворота, — понуро промовив він Горпині і пішов на зустріч.

— Поганяй у двір, — гукнув голова почтареви. І ридван загуркотів до порога.

— Просимо до господи, — смутно промовив Репях кланяючись. І начальники повходили в хату.

— Ну, Іване Івановичу, мабуть перше всього будемо робити обиск, — сказав окружний розглядаючись по хаті.

— Воля ваша, — одповів голова, — чи трусити, то й трусити.

Репях почувши слово „трусити", так і кинувся окружному в ноги.

— Ваше В-діє! — прохавсь він, — помилуйте! Ні в чім я невинний! Защож ви будете мене сорومити як злодія? Я за весь свій вік соломини чужої не заняв! Защож ти, сусідо, на мене таку напасть зводиш?

— Постривай, старий, — озвався голова, — не завіряй! Що ти соломини чужої не заняв, про-те й ми знаємо, а що інше не ручаємось. — І перехилившись до окружного сказав йому щось на вухо.

— Принеси, дівчино, води напитись! — сказав окружний Горпині, котра стояла біля порога не знаючи, в чім діло. Вона миттю кинулась, принесла кухоль і уклонившись, хотіла йти.

— Ні, постривай, дівчино, я хочу де-що у тебе розпитати, — сказав окружний придержавши Горпину. — Ну, старий, як же ти смієш нас дурити?... Тіж кажеш, що у тебе нема нічого чужого?

— Ні рісочки, хоч під присягу.

— А отсе що? — указав він на Горпину, котра стояла потупивши очі. — А пізнавай, діду Очеретьку, це не твоя пропажа? Та гарненько роздивляйся, щоб не вклепатись!

— І схопив Горпину за руки та не давав їй утікати.

— Моя, то моя, — одповів Очеретько, та може ще й не моя. А як сусідова ласка не тягатись по позивах, а її хіть по волі піти, то перед Богом і перед людьми скажу, що моя рідна.

— Що це таке, — не розбираючи спитав Репях, — я нічого не второпаю. Що ви бачили на ній чуже?...

— Та що чуже?! — знов одповідав Очеретько. — Те, що на ній, то все її, а серце у неї чуже, мого сина. Так ото я тебе й позиваю. Як що хочеш віддати по волі, то віддай, а то будемо лаятись.

Репях усе ще стояв не розуміючи, в чім діло.

— Та що тут довго балакати, — знов умішався у їх розмову окружний, — ми, діду Олексію, приїхали свати твою дочку за молодого Очеретченка. Тільки наперед скажу тобі, що як по волі не віддаси, то все одно украдемо. Чи так, дівчино? — спитав він у Горпини зазираючи їй у вічі.

— Воля ваша, — одповіла та почервоніла як маківка.

— Ну, ото й добре. Давайте, Іване Івановичу, могорича, а то ми налякали старого так, що аж зубами цокотить.

Іван Іванович налив Репяхови чарку, далі другу, а далі й третю.

— Ну, дочко, — забалакав Репях повеселішавши. — Що тепер будемо робити з отсими людьми? Я казав тобі: не вискакуй у двір, так не слухала, а тепер вибрікуйся сама, як знаєш!... Ну, чого стоїш? Як жалієш батька, то шукай там якого обривка, щоб їх повязати, а то чого доброго ще ограбують.

Горпина вийшла у другу хату, де стояла скриня, а старий доставши пляшку почав частувати.

— Ну, тай налякали ви мене, Миколо Василевичу, нехай вам Бог дає на здоровля! Так налякали, що й досі тіло трemтить.

Доки старий обносив гостей, Горпина винесла на полумиску вигаптувані з тонкого полотна рушники — старостам і шовкову хустку молодому, в кого теж покликали у хату, і поблагословивши молодих загуляли по козацькому.

IX. Весілля.

У суботу, перед клечальною неділею біля Репяхової хати видно було напяту ятку уквітчану квітками та клечанням, деб можна було на просторі парубкам та дівчатам потанцювати. Дня окружногож та волостних прибрали у коморі.

У понеділок, на другий день клечальної неділі, сонце освічувало Репяхів хутір, що здавався у якійсь празничній обнові. Народ метушився по надвірю ввесь одягнутий у празничну одежу, а в дворі і біля ворії стояло чимало повозок з випряженими кіньми. Старий Репях теж прибравшись стояв на сінешнім порозі позираючи на ворота.

— Що воно за знак, що їх так довго не має? — промовив він до високого, старого діда у синім жупані. — А прислухайсь, куме, чи то не дзвоники? Неначе щось дзвенить.

— Їдуть, їдуть! — гукнув з огорода хлопець, — ось уже близько! — І він указав на шлях, звідки до хутора летів дорожний ридван запряжений шестернею, а за ним і другий.

Репях з дочкою і ще з декими старими людьми кинулись зустрічати гостей, котрі принявши від старого хліб-сіль увійшли в хату, де за столом сиділи дружки і співали пісню, у якій прохали добрих людей привитати молоду, як рідну дитину, затим що вона була сирота.

(Дальше буде).

Хліборобство розпочалося в Британській Колюмбії в дистрикті Фрейзер Лейк, в 1810 р.

НА РІЖНІ ТЕМИ

БЄТЬСЯ В ГРУДИ.

Сенатор Джералд П. Най виступав оноді в Брукліні з промовою про американську заграничну політику. Велику частину своєї промови присвятив обороні летуна Чарлса Линдберга й себе самого перед закидом антисемітизму.

В цій обороні сенатор Най запевняв своїх слухачів, що в ньому ні в летуні Линдбергу нема ні крихітки антисемітизму.

Сенатор Най, кажуть, старий політик, а прецінь він думає, що як чоловік ударяться в груди й закленеться, що він когось любить або когось не ненавидить, то йому зараз повірять. Як би люди мали справді любов до того, до чого любов вони заявляють, тоді демократами були би всі, що себе демократами проголошують, а члени німецько-американського Бунду були би найкращими американськими патріотами.

ЗНАЄ КРАЩЕ.

Линдберг говорив свого часу в своїй промові в Де Мойн, що жиди роблять заходи, щоб втягнути Злучені Держави в війну.

Соціялістична Партія Америки відповідає йому, що є жиди, які є за приступлення Америки до війни, але є й жиди, які є проти цього.

СЛУШНО ЧИ НЕ СЛУШНО?

Каже в своїй заяві соціялістична партія, що неслушно винувати всіх жидів за провоєнне становище деяких жидів.

За цією думкою про справедливість є погляд, що за становище поодиноких жидів в користь війни можна винувати цілі жидів, що таке становище займають.

Це становище стоїть у ріскому противенстві з іншим становищем, яке тепер різко займає націстичний уряд. Він видав недавно приказ, щоб жиди носили на рукавах опаски зо звіздою Давида й написом: „Жид". За неношення таких опасок жидівськими дітьми мається карати батьків.

В ЯКІЙ ЦІЛІ?

Як доносить жидівські газети, головний антисемітський націстичний часопис, подав з нагоди вступлення німецьких військ на українську територію відозву до українців нищити жидів.

„Хвалить" при тому українців як історичних запеклих ворогів жидівства.

Який наслідок може мати такий апель, можемо легко догадатися. Передовсім попсувати ще більше українсько-жидівські відносини. Отже ціль його чисто провокаційна. Чи не пораб українцям сказати німцям, щоб держалися своєї політики, а в чужу не пхалися?

САВЛО ЧИ ПАВЛО?

Нападає Вірджініо Ґайда, речник Мусолінія, на Дженероза Попе, власника італійської газети в Ню Йорку „Проґресо", за те, що він недавно тому виступив у своїй газеті проти політики Мусолінія.

Називає при тій нагоді Ґайда Попа новим наємником американського бизнесу, рекрутом в армії торговців війни, тощо.

Тимчасом „Іль Мундо", нова італійська газета в Ню Йорку, звертаючи увагу на противу-солінську заяву Дженероза Попе, пригадує, що цей Попе через довгі роки попирав Мусолінія й фашизм. Чи можливо повірити, — питається ця газета, що Попе справді так нагло й щиро навернувся до демократії?

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ

(Передане з Української Радіо-Передачі Даблю-Джей - Ел-Бі в Дітройт, Міш.).

В часі, як війна охоплює щораз ширший світ і шаліє з неімовірною жорстокістю на совєтськім фронті, з ріжних міжнародніх, а останніми часами і з українських джерел, надходять нові вісти, звязані з українським питанням.

Поза ріжні провокації і наклепи на український визвольний рух, а навіть на українців і їх організації в Америці зо сторони деяких американських журналістів, які або зовсім не знають української справи, або ставляться з якихсь мотивів ворожо до українців, та поза ріжні фантастичні поголоски, друковані останніми тижнями у швайцарській та французькій пресі відносно німецьких плянів щодо України, в українській пресі було поміщене останніми днями автентичне донесення, як з міжнародніх так і українських джерел, про німецьке вирішення будучої долі Галичини.

Кілька тижнів тому на дуже парадній конференції у Львові, влаштованій націстичною окупаційною владою, в якій взяли участь представники окупаційних армій Мадярщини, Словаків та Румунії і на яку покликано теж представників українців Галичини, німецька влада офіціяльно проголосила прилучення Галичини до Генерал-Губернаторства або точнішими словами до Польщі під німецькою окупацією.

Українська преса в Америці й Канаді подала за „Краківськими Вістями", часописом, який видається в Кракові, що українські представники, присутні на цій конференції, не висказали протесту проти цеї самовільної і не згідної з волею українського народу парцеляції української землі німцями.

Це є річ само зрозуміла. Після попереднішого виарештування німцями українських національних провідників у Львові й вивезення їх до німецьких таборів, українським представникам Галичини, окруженим з усіх сторін окупаційними німецькими, мадярськими, словацькими та румунськими арміями, не оставало нічого більше, як пасивно мовчати на доконане німцями насильство над частиною української землі.

Проте українці в Европі, як і в решті світу, не погоджуються з доконаним німецьким насильством і нині шукають відповіді на це, що може заключати в собі це німецьке рішення?

Беручи досвід з попереднього, хочу вказати на дві напрямі, по яких може зміряти німецький націстичний уряд.

Якраз два роки тому після розбору Чехословаччини, Гітлер згодився був на створення автономної республики Карпатської України, якої права були застережені віденським арбітражем. Та однак, як Гітлерови було треба зліквідувати українську ірриденту, щоби добитися трактату зо Сталіном, а рівночасно заспокоїти апетит мадярів та позискати їх поміч для своїх будучих плянів на сході, Гітлер віддав Карпатську Україну мадярам.

Тому, що назначення німецькою окупаційною владою посадником чи адміністратором міста Львова українця в особі д-ра Юліяна Полянського є зовсім анальоґічним до створення уряду Карпатської України з президентом д-ром Волошином на чолі, три роки тому. Як тоді так і тепер, Гітлер використовує змагання безборонного українського народу до самостійности в певних німецьких цілях.

Признання українцям тепер в Галичині певних адміністраційних позицій та дозвіл на свобідний національно-культурний розвій, як і протегування свободи віро-ісповідання, це для Гітлера є тимчасова, переходова стадія, це є короткий німецький „сайд-шов", щоби забавити українців і розбити їх революційний визвольний рух, для німців дуже не пожаданий на запіллю їх офензиви проти Советів.

Рівночасно визначуючи український характер столиці Галичини, міста Львова, через назначення посадником українця, Гітлер ударяє в амбіцію поляків, яких бажає позискати на свою сторону.

І ось тут приходить на чергу можливість першої напрямної в політиці націстичного уряду супроти центральної Европи. Щоби розбити польську опозицію внутрі та роздобути і так роздоєну польську опінію за границею, Гітлер, через прилучення Галичини до Польщі, зробив крок доброї волі в напрямі поляків. На мою думку, Гітлер, щоби заспокоїти поляків, які в теперішнім конфлікті представляють певну силу й мають політичні впливи в світі та позискати їх для себе, готов навіть піти так далеко, як дати полякам новий коритар до Чорного моря через Дністер по території викроєній з української землі у винагороду за втрачені польські території, які Гітлер включив до Німеччини.

Це не є жадною тайною, що Гітлер старається загодити поляків і та що націстичний уряд, шукаючи польського Квіслінґа, веде з певними польськими колами в Польщі під німецькою окупацією постійні переговори, про що доносили вже нераз ріжні заграничні кореспонденти й сама німецька преса.

Немає тому двох питань щодо цього, що Гітлер буде старатися дальше коштом українських територій осягнути заміренья і спокій в центральній Европі і коштом українських земель, видертих від безборонного народу, позискати інші підбиті народи, як поляків, мадярів, румунів і словаків для своїх плянів заведення нового ладу в Европі під німецькою домінією. Чи вдасться Гітлерови обдурити поляків, як вдалося йому обдурити словаків, мадярів та румунів, це є саме важне питання і для українців.

А тепер пригляньмося другій напрямній у політиці націстичного уряду супроти центральної та східньої Европи. Американський журналіст, В. Б. Кортней, у своїй статті (Гітлерс Піс Меп) „Гітлерова Мирова Мапа", поміщеній у Колієрс Магазині з 13. вересня на підставі німецької мапи „Ноє Карте фон Европа" подає такі пляни Гітлера щодо нового розподілу Европи:

Якщо поляки не згодяться піти на руку Гітлерови, тоді Польща буде цілковито зредукована до території історичної Конґресівки, себто провінції довкола Варшави, під повною домінією Берліну. Україна тоді стратить не тільки половину або більшу часть західних земель, але теж велику часть Правобережжя. Бо тоді Німеччина прилучить більшу часть Галичини включно зо Львовом до Німеччини. За участь і поміч у війні проти Советів Румунія отримає не тільки цілу Басарабію, але теж часть України між Дністром та Богом включно з Одесою (для України німці побудують більший порт в Миколаєві), а Мадярщина отримає Буковину, Покуття з Коломиєю та часть України поза Збручем вище румунської території аж до Винниці й ріки Бога.

Україна, яка не матиме самостійности, а тільки національно-культурну автономію і буде німецьким губернаторством, для якої губернатор вже призначений в особі д-ра Розенберга, Гітлерового дорадника для східних питань, сягатиме на схід по ріку Дон, на півночі остане нинішна совєтська границя, а західна границя нової німецької України йтиме по лівім березі ріки Бога від Чорного моря до джерел Приняті і берегом Приняті на північь а опісля на схід. Після плянів Гітлера Росія теж зникне з лиця землі, а остане в Европі тільки давнє московське князівство, як провінція довкола Москви. З багатої території над Волгою (її середним та долішнім бігом), яку заселюють від часів цариці Катерини німецькі кольоністи, Гітлер зробить нову німецьку кольонію, німецький „Ост-Райх", чи там Нову Австрію. Територія на схід від Дону, себто Кубанщина, яку замешкують українські козаки, та під-Кавказя припадуть Туреччині, якщо вона пристане до плянів Гітлера.

Повищий розподіл сходу Европи, який я подаю за американським журналістом частинно, бо тільки у відношенні до України, може видаватися для багатьох божевільною фантазією. Та не дурім себе, бо це не є фантазія в концепції Гітлерової Нової Европи, а навпаки логічна розвязка після німецького думання та німецьких інтересів.

Якщо Гітлер виграє війну в Европі, Україна буде засуджена на довільну парцеляцію, а український нарід, скільки його остане після війни, вимордування, масового населення большевиками, голоду та по-шесті — вадбуде після пляну Гітлера репатріяцію і буде виселений з територій, видертих від нього, до центральної України, як німецького губернаторства.

Та щоб перевести в життя свій плян Нової Европи, над якою панувавби „німецький над-нарід", Гітлер вперед мусить виграти війну, бо інакше його пляни не варта й паперу, на якім він начеркнув „Ноє Карте фон Европа".

І ось тепер питання, чи Гітлер виграє війну. Прийшов саме час для українців застановитися дуже серіозно над цим питанням. Хто щоденно й систематично стежить за світовими подіями, за міжнародньою політикою та военними посуненнями на всіх фронтах, той мусів прийти до заключення, що в нинішній ситуації є дуже велика подібність до ситуації з 1917. року, на передодні вступлення Злучених Держав у війну.

Остання деклярація президента Рузвелта, в якій він дав приказ американській фльоті стріляти на вид до німецьких та італійських военних кораблів, якщо вони покажуться на морських зонах, уважаних за необхідні для оборони обох Америк, завела Гітлера в сліпу вулицю, як колись завела кайзера военна деклярація покійного президента Вилсона. Міжнародні дипльомати є цеї думки, що Гітлер був би божевільний зачинати в теперішній ситуації стрілянину з Америкою. Зновуж дозволити, щоб американські военні матеріяли свобідно напливали до Англії, а тепер і до Советів, цеж для Гітлера означає програння війни. Навіть турецька преса, яка є ще найбільш обережна в подаванню опінії щодо Німеччини, негайно, після радіової промови президента Рузвелта, заявила в один голос, що Німеччина знайшлася точнісінько в такім самім положенню як в 1917. році перед програнням війни.

Як тоді армії кайзера перемагали довгий час на всіх фронтах аж застрягли у французьких Арґонах, так і тепер леґіони Гітлера перейшли переможно майже цілу Европу, але застрягли в російських болотах. Понад всякі сподівання німецької команди Совети поставили такий сильний опір і показалися такими впертими й фанатичними у дефензиві, а при тім виступили з так великими механічними запасами, що Гітлерові вийні прийшлося ужити всіх своїх сил та запрягти всі свої военні матеріяли, щоби розбити червону армію, а це вже є кроки над пропастю.

Це є правда, що Гітлер захопив велику часть советської території з головними індустріяльними містами, що посунув свою офензиву далеко в глиб України і Росії. Це є правда, що в часі, як говорю ці слова, німецька армія здобула старинну столицю українських гетьманів, Чернигів та йде на Конотоп, загрожуючи не тільки повним окруженням Коєва, але теж окруженням армії Буденного між лівим берегом Дніпра, Чорного та Азовського моря. Однак це ще не доказ, що німці виграють війну з большевиками. Німцям прийдеться ще довго здобувати Ленінград, Кронштад, Київ та Одесу, не говорячи про Москву, до якої німцям ще досить далеко.

І нині показується більш, як певним, що війна на советськім фронті потриває ще довший час і може закінчитися взаїмним знищенням обох диктаторів, ривалізуючих між собою у плянах панування над світом систем: націстичної та комуністичної.

Военна ситуація в Советах вказує дуже сильно на можливість, що може повторитися історія першої світової війни, а саме, що Гітлер може розбити червону армію, але проте війну програти.

А після такого звороту обставин зачнеться негайно в цілій Европі національні революції проти німецької окупації та творення нових держав освобожденими народами.

І саме тепер є на черзі важне питання. Як український нарід буде приготований стрінути нову ситуацію і чи взагалі він буде приготований?... Чи може знова повторитися історія 1917—1918 років, після чого судьба української державности має бути запечатана знову може ще на довші роки ніж попередно?

М. Шустакевич.

МІЛІОНОВИЙ ПОЖАР.—Стовпи диму піднялися понад шікаґовські хмародери, коли над рікою Шікаґо занялися магазини. Згоріло в них товарів вартости мільона долярів.

Звізди Оріон є найбільше масивні і найгарячіші з усіх звізд. Обчисляють, що температура їхньої поверхні виносить більш як 20,000 ступнів, підчас коли температура поверхні сонця виносить лиш 11,000 ступнів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Освідомляймо молодь.

Голоним і пекучим питанням цілої української еміграції — це справа нашої молоді. Ця справа набирає сьогодня великої ваги й гостроти. Провідники організацій, установ і громад намагаються якось розвязати ці проблеми, бо від виховання молоді залежатиме наше організаційне життя; від того виховання залежить, чи наша молодь стане свідомими й активними громадянами.

Однак з жалем мусимо ствердити, що ця справа є надалі нерозвязаною. Дотеперішні успіхи наших провідників є дуже незначні. Куди не глянемо, побачимо, що більшість нашої молоді опинилася поза рамцями організованого життя. Ця молодь не знає сторії її батьків; не знає про багаті культурні надбання їхньої вітчини, не знає нічого про шляхотні й демократичні змагання тої країни, з якої прибули тут їхні родичі. Українські вечірні школи, які тут і там отвиралися, скоро замикалися, бо не знайшли всебічної піддержки з боку самої молоді як і старшого громадянства. Вкінці діяльність деякої частини старшого громадянства, оці громадсько - політичні свари, інертність по організаціях та громадське й національне розбиття, це ті причини, які мали досить деморалізуючий вплив на виховання молодого покоління в Америці.

Чи дивно, що ця молодь знеохочена? Чияж це вина? Хто візьме відповідальність за теперішній стан нашої молоді? Чи може, як звичайно, складатимемо вину на кого іншого тільки не на себе самих?

Не нам, мало визнаним в українських справах, відповідати на ці питання. Ми лишаємо це для вас, батьки й провідники українських організацій! Ми лиш вважаємо, що це прямо злочин, що наша молодь не може користати з так багатої української літератури, не може запізнатися з багатою українською культурою та ідеалами визвольних змагань українського народу. Твердити, що без того знання наша молодь зуміє якслід оборонити та репрезентувати українське імя в американській пресі чи на якомусь іншому публичному форумі, це значить признавати наше недоцінювання тих справ.

Щоб запобігти цьому невідрадному явищу, та щоб запізнати нашу молодь з українською культурою, Організація Української Молоді стейту Конетикат, рішила перевести протягом зимових вечерів ряд докладів, присвячених українській історії, літературі й мові. Ці доклади відбуватимуться в кількох місцевостях раз в тиждень. До тих відчитів заанґажовано проф. Миколу Чубатого, професора української вищої школи в Стемфорді й інших докладчиків.

Перший виклад відбудеться 24. вересня ц. р. (середа) в 8. годині вечером в Ансонії, Конн., в церковній салі, а другий в пятницю, 26. вересня в церковній салі, в год. 8. вечером в Гартфорд, Конн. На обидва доклади запрошуємо всю дооколичну молодь, як також старше громадянство.

До нашої молоді маємо такий заклик: Нераз приходилося Тобі в серцю признавати з жалем, що Тобі бракує знання української мови, історії й т. п. Через брак того знання нераз знаходишся в прикрих і неприємних ситуаціях. Нераз Ти нарікаєш на всіх і вся. На сторінках американської та світової преси пишеться тепер дуже багато про Україну. Невжеж Тебе не цікавить запізнатися з краєм Твоїх батьків? Невжеж Тобі не говорить бажання сказати Твому щоденному окруженні, хто були такі постаті як Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Хмельницький, Мазепа, Шевченко, Франко, Леся Українка, Грушевський і т. д.

Ні, ми віримо, що так не є. Бо знаємо, що молодь прагне пізнати світ, поширити своє знання, пізнати ближче край Твоїх батьків. Ця нагода тепер прийшла. Молодь стейту Конетикат матиме велику нагоду навчитися безплатно багато річей про Україну, які її придадуться в її щоденному житті!

Оцею дорогою запрошуємо щераз молодь нашого стейту, щоб приходила на ці курси, а до нашої молоді з інших стейтів кличемо: Підготовте подібні курси також по ваших місцевостях і громадах!

За Екзекутиву Організації Української Молоді Стейту Конетикат:

Андрій Мельник,
голова;

Анна Бидлян,
рекордова секретарка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

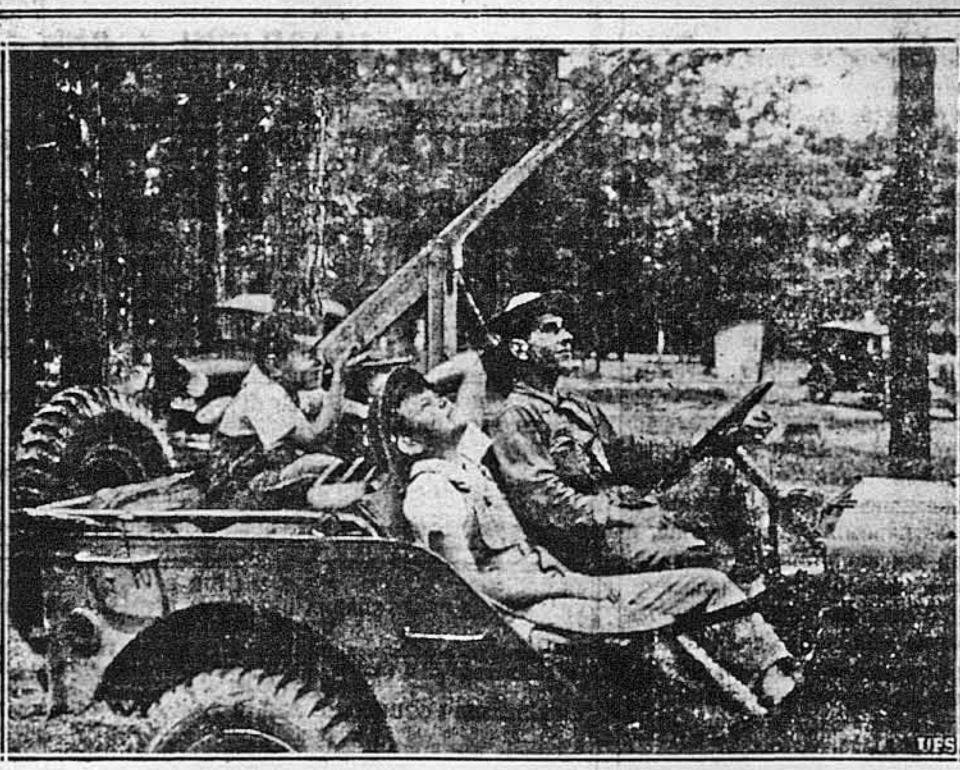
СКРЕНТОН, ПА. — Бр. св. Володимира, від. 162., відбуде звичайний місячний мітінг в неділю, 28. вересня, в 2. годині попол., в гали Українського Клюбу. Проситься всіх, щоби прийшли, бо є важні справи до полагодження. — Михайло Гнатів, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. — Тов. Рогатинщина, від. 396., задля браку членів, котрі не були на звичайних зборах 21. вересня, відложило збори на 28. вересня, на год. 2:30 пополудні, в домі Петра Бекіш, 2114 Тустин ул. Напоминається всіх членів, щоби кожний заплатив місячну вкладку, бо хто не заплатить, буде суспендований з Товариства. — Уряд.

Штука друкарська стала відомою в американських кольоніях тому 300 літ.

НОВИНА В ВОЄННІЙ ШТУЦІ. — Парашутові війська американських маринарів приготовляються до скоропадових вправ підчас маневрів у Лейкгерсті, Ню Джерзі. Цим разом заводять цю новину, що парашутисти забирають зо собою складані ровери, щоб їх уживати за лініями „ворога".

АРМІЯ БЕЗ ЗБРОЇ. — Підчас маневрів у Луісіяні показалася недостача воєнного матеріялу. У багатьох випадках гармати треба було маркувати деревляними „гарматами", осадженими на автах. На світлині в цей спосіб замарковано протилетничу гармату.

БЛЬОКАДА НЕ ВИМОРИТЬ

Д-р Пет, професор біохемії і прокормлення на албертійськім університеті, мав доклад, в якім сказав, що недавні досліди виказали, що едмонтонці не докормлюються. За словами д-ра Пета лиш 47 відсотків едмонтонців їдять подостатком. Тільки 9 відсотків едмонтонців одержують подостатком живини „В", у своїм кормі, яку вважають медичні авторитети в В. Британії за конечну для здоровля населення й яку то живину додано до пшеничної муки. Дальше сказав д-р Пет, що 50 відсотків населення Едмонтону не одержує в своїй їді достаточної кількости товщів, а лиш 38 одержує достаточну кількість білковини (протеїни).

Щодо населення Німеччини, то його кормлять двома есенціяльними поживними субстанціями, цебто молоком і картоплями і хоч в їхнім кормі нема ріжности їди, то це не представляє можливости виголодження Німеччини при помочі бльокади.

Одначе, говорив д-р Пет дальше, очевидне голодування є в краях, окупованих Німеччиною. Люди, що голодують, правдоподібно не будуть мати подостатком сили підняти бунт проти гнету. В той спосіб як бачимо перший раз в історії, мілітарна влада послугується контролею середників поживи, щоб мати контролю над великою кількістю населення. Зате населення Британії кормиться вповні добре, за словами д-ра Пета, хоч і там не дістає ріжнородности в середниках поживи. Ми говоримо, казав на кінці свого докладу д-р Пет, про голодування в Европі, та що це може статися тут, бо ми є „житницею світу". Досліди одначе кажуть, що це може статися і тут.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КОРПУС. — Це новий уніформ жінок, що служать у тому корпусі.

СТАНОВИЩ ІНТЕРНОВАНИХ КОМУНІСТІВ НЕ ЗМІНИТЬСЯ

Ліберальний щоденник „Едмонтон Бюлетин" пише таке на редакційній стороні:

Вступлення Росії до війни по стороні аліянтів цілком не зменшає вини канадійських комуністів, що зістали інтерновані за підривну діяльність. Тому цілком нема ніякої правдоподібности, що їх увільниться з таборів інтернованих. Їх інтерновано не через нельояльність до Росії, але до Канади.

ТАРЗАН, ч. 407. Розстрільна чета.

Через освічену місячним сяйвом ніч, малпи поспішали в напрямку, звідки чули голос Тарзана, щоб йому прийти з поміччю.

Тимчасом Тарзан старався ріжними розмовами і заввагами якнайдалі продовжити час, щоб дати змогу малпам прибути на місце.

Але ватажок був дуже нервовий. Як довго Тарзан жив, він не був безпечний. Він міг успокоїтись лиш тоді, колиб бачив Тарзана мертвим.

Тому він своїм підвладним видав короткий приказ, щоб готовились до виконання засуду смерти. Дикуни натягнули стріли.